

N:o 2.

Ankom till Riksd. kansli den 18 februari 1890 kl. 2 e. m.

*Memorial angående verkställd granskning af riksbankens styrelse
och förvaltning.*

Jemlikt föreskrift i § 4 af den för Riksdagens bankoutskott gällande instruktion har utskottet att verkställa undersökning och granskning af riksbankens tillstånd samt huru densamma styrd och förvaltd blifvit, dervid utskottet åligger att med synnerlig uppmärksamhet följa de fullmäktiges åtgärder, som afse metalliska kassans upprätthållande samt myntutvexlingens fortgång och bestånd.

För fullgörande af detta åliggande har utskottet tagit kännedom om dels fullmäktiges allmänna och särskilda protokoll för tiden från och med den 15 januari 1889, intill hvilken dag ansvarsfrihet blifvit fullmäktige för deras i protokollen antecknade beslut och åtgärder beviljad, och till innevarande riksdags början, dels af de berättelser rörande riksbankskontorens förvaltning under år 1888, som de sistlidne år af Riksdagen utsedde revisorer af riksbankens hufvud- och afdelningskontor afgifvit, dels ock af fullmäktiges i utskottets memorial n:o 1 till Riksdagen öfverlemnade berättelse jemte till utskottet inkomna berättelser från styrelserna för afdelningskontoren beträffande dessas rörelse och förvaltning under år 1889; och får utskottet, efter att numera hafva fullbordat den sålunda föreskrifna granskningen, härmed, sin instruktion likmätigt, i ämnet till Riksdagen afgifva berättelse.

Hvad härvid först beträffar riksbankens metalliska kassa, dertill räknas inom landet befintligt, banken tillhörigt guldmynt och omynadt guld samt silfvermynt, pregladt i enlighet med 1873 års myntkonvention, utgjorde nämnda kassa i dess helhet vid 1889 års ingång

17,24 millioner kronor. Under de första 4 månaderna af året steg densamma i allmänhet och höll sig i medeltal vid omkring 17,89 millioner, hvarefter och med anledning af dess nedgående fullmäktige i maj och juni månad från England indrog guld i plants till värde motsvarande 150,000 £, genom hvilken åtgärd kassan den 22 juni uppgick till sitt högsta belopp för året eller 19,97 millioner. Redan under de närmast derefter följande veckorna minskades emellertid denna ånyo med mer än 1,5 million, till följd hvaraf och då metalliska kassan vid medlet af oktober än vidare sjunkit och utgjorde föga mer än 17 millioner kronor, ytterligare indragning af guld befans vara af behovet påkallad; och hitkom efter requisition från London sådant i början af november till ett värde af omkring 50,000 £. Hufvudsakligast härigenom uppbagtes kassan, så att densamma den 23 november steg till 18,27 millioner men nedgick derefter ånyo något och motsvarade vid årets slut 17,94 millioner kronor.

Det uti ifrågavarande kassa ingående guldförrådet har under år 1889 vexlat mellan högst 18,05 millioner den 22 juni och lägst 15,20 millioner kronor den 30 april, då metalliska kassan tillsammans utgjorde 17,69 millioner kronor, hvadan äfven vid detta tillfälle, likasom under hela året, föreskriften i § 6 af reglementet att guld-kassan skall svara mot minst $\frac{1}{3}$ -delar af kassan i dess helhet varit iakttagen.

Tillgången i skandinaviskt guldmynt, som vid årets början uppgick till 8,41 och vid årets slut till 9,80 millioner kronor, har vexlat mellan högst sistnämnda belopp och lägst 8,05 millioner den 30 april. Då från myntverket under år 1889 till riksbanken lemnats myntadt guld för 4,025,000 kronor, men, sådant oaktadt, behållningen vid årets slut endast var 1,39 million kronor större än vid dess ingång, har följaktligen den allmänna rörelsens behof af guldmynt under året med 2,63 millioner kronor öfverstigit hvad som annorledes än genom utmyntning influtit i riksbankens kassor. I dylikt guld har till Norge remitterats ett sammanlagdt belopp af 1,600,000 kronor, hvaremot under sistlidne år direkt utbetalning till Danmark af mynt ej förekommit. Af silfvermynt, pregladt enligt 1873 års myntlag och som efter tillämpning af bestämmelserna i 1887 års bankoreglemente till hela sitt nominella värde inräknas i metalliska kassan, var riksbankens tillgång under ifrågavarande år störst den 30 april, då förrådet uppgick till nära 2,5 millioner kronor; efter hvilken tidpunkt dels genom försändning till Köpenhamn och Kristiania för utbyte mot annan valuta af danskt och norskt silfvermynt för ett sammanlagdt belopp af 600,000 kronor, dels ock hufvudsakligast genom de betydliga uttag af dylikt mynt, som myntverket gjorde med anledning af till detsamma från

landsorten ingångna requisitioner, behållningen minskades så att densamma i början af november föga öfversteg 1 million kronor; och hade intill slutet af året förrådet, oaktadt från myntverket skedde levereringar af nytt mynt, ej ökat med mer än 200,000 kronor eller till 1,2 millioner kronor, hvaruti ingick danskt och norskt mynt för i jemnad tal 230,000 kronor.

Riksbankens fordringar i löpande räkning hos bankinrättningar eller handelshus å utrikes ort hafva under år 1880 undergått högst betydliga vexlingar. Från att vid årets början belöpa sig till 14,4 millioner stego de den 9 mars till 17,98, varierade derefter under följande 2:ne månader mellan nämnda belopp och 12,27 millioner, som de utgjorde den 11 maj, då dessa fordringar på en vecka sjönko med 3,46 millioner, hufvudsakligast föranledt genom liqvider för riksgäldskontorets räkning. Sedermera höllo de sig mellan högst 9,45 den 31 maj och lägst 4,62 millioner den sista november, hvarefter desamma vid nästa veckoafslutning minskades så, att i stället för behållning riksbanken den 7 december egde en skuld af 16,000 kronor, som den 14 i samma månad var ökad till 186,000 kronor. Denna skuld betäcktes dock snart genom remitterande af vexlar ur portföljen, hvarjemte riksbanken bereddes tillfälle att få köpa vexlar i förnämligast £ och riksmark, så att vid årets slut banken hade en tillgång i fordringar å löpande räkning på utrikes ort af 3,4 millioner. Anledningarne till minskningen af dessa tillgångar äro hufvudsakligast att finna i affärsförhållandena med Danmark, som, ofta af ganska oberäknelig art, under ifrågavarande år varit mer än vanligt vexlande, synnerligast vid tidpunkten för de så kallade terminerna, då krediter skola betäckas och andra liqvider vara fullgjorda. Detta i förening med dels konvertering af ett svenskt, i tyskt mynt stäldt lån, som i anseende till dåvarande höga kurs på riksmark till en stor del betalades med kronor på Danmark, dels ock inköp från utlandet af svenska obligationer å ej obetydliga belopp för bland andra postsparbankens räkning, verkade derhän, att vid årets slut nationalbanken i Köpenhamn egde tillgodohafvande hos riksbanken till belopp af något mer än 6,800,000 kronor. Genom trasseringar af och utbetalningar för nationalbanken äfvensom genom försäljning i Köpenhamn af vexlar för omkring 100,000 £ har dock förhållandet i början af detta år så väsentligt ändrat sig att, om man sammanräknar tillgångarne i kronor å Danmark och Norge, riksbanken enligt en för tiden intill den 11 dennes lemnad uppgift hade fordran i dylikt mynt för sammanlagdt kronor 664,827: 22 utan att härvid guldmyntskassan behöft anlitas; och har sålunda den mellan de skandinaviska ländernas nationalbanker ingångna öfverens-

kommelse om öppnande för hvarandra af särskilda räkningar för att medelst anvisningar å desamma verkställa liqvider och förebygga penningeförsändelser visat sig vara af väsentligt gagn och väl uppfylla dermed afsedt ändamål.

Sammanräknas de tillgångar, å hvilka riksbanken enligt § 5 mom. 1 i bankoreglementet eger utgifva sedlar, nemligen metalliska kassan, på utrikes ort nedsatt eller under transport derifrån varande mot sjöfara försäkradt guldmynt eller omyntadt guld äfvensom på utrikes ort å löpande räkning innestående medel, finnas desamma, som vid årets början utgjorde 31,63, hafva varit högst den 9 mars vid 35,81 millioner och lägst den 14 december vid 17,99 millioner, hvarefter de under återstoden af året ökades med omkring 3,4 millioner samt uppgingo den 31 december till 21,35 millioner kronor.

Utöfver nyssnämnda tillgångar eger riksbanken utgifva sedlar å högst 45 millioner kronor under vilkor dels att hvad sålunda i rörelsen utlemnas betäckes af motsvarande belopp i lätt säljbara utländska statspapper, å utländsk börs noterade inhemska obligationer samt vexas, betalbara inom eller utom landet, dels ock att, när fråga är om ett sedelbelopp, öfverstigande 35 millioner kronor, metalliska kassan utöfver dess minimum, 15 millioner kronor, utgör minst 30 procent af hvad i sedlar utlemnas. Denna sedelutgifningsrätt uppgick under hela maj—augusti månader och största delen af december månad samt vid tre andra veckoafslutningar till högsta beloppet eller 45 millioner kronor och har i öfrigt vaxlat mellan 41,97 millioner den 19 oktober och 44,96 millioner den 30 april samt var vid årets slut beräknad till 44,82 millioner kronor. Af nyssnämnda valutor, som enligt § 5 mom. 2 af bankoreglementet få tjena till betäckning för riksbankens utelöpande sedlar, har under året tillgången i utländska oremitterade vexas skiftat mellan ett belopp af lägst 3,34 millioner den 23 mars och högst 17,51 millioner den 31 oktober samt motsvarade vid årets slut 16,47 millioner kronor. Äfven behållningen i inhemska obligationer noterade å utländsk börs har, på sätt redan af den vid utskottets memorial n:o 1 fogade berättelse kan inhemtas, genom inköp under året undergått väsentliga förändringar, så att, då riksbanken vid årets början egde sådana obligationer för 9,75 millioner, beloppet vid årets slut ökats till 14,18 millioner kronor. Likaså har tillgången i utländska statspapper stigit från 7,61 millioner till 8,44 millioner kronor. Deremot har beloppet af vexas, betalbara inom landet, varit temligen lika under året och varierat endast mellan 22,85 och 20,52 millioner kronor; uppgående vid årets slut samtliga nu ifrågavarande till betäckning af sedelskulden afsedda valutor till ett sammanräknadt belopp af 61,43 millioner kronor.

Riksbankens skuld för utelöpande sedlar, som vid 1889 års början var beräknad till 44,19 och vid årets slut till 43,84 millioner kronor, har under året varit högst den 30 september vid 45,75 millioner och lägst den 13 april vid 35,32 millioner kronor. Den obegagnade sedelutgifningsrätten åter har under året i medeltal uppgått till 31,75 millioner och vexlat mellan 22,31 millioner och 42,72 millioner kronor samt belöpte sig den 31 december till 22,33 millioner kronor. Vid samma tidpunkt motsvarade sådana riksbankens å vista förbindelser, som intill medlet af år 1887 inräknades i riksbankens sedelskuld eller den så kallade sedelstocken, nemligen på folioräkningar innestående medel samt utelöpande postvexlar, ett sammanlagdt belopp af nära 13 millioner kronor, och betydelsen af de förändrade grunderna för riksbankens sedelutgifningsrätt visar sig, vid jemförelse med de förut för densamma gällande bestämmelser, enligt hvilka, om dessa skolat tillämpas vid beräklandet af ställningen den 31 december, sedelutgifningsrätten under i öfrigt oförändrade förhållanden då skulle hafva varit öfverskriden med omkring 370,000 kronor, i stället för att riksbanken nu, såsom nyss nämndes, egde obegagnad sådan till belopp af mer än 22 millioner kronor.

Riksbankens utländska affärer, hvilkas omfattning år 1888 voro väsentligt större än under näst derförutgångna år, hafva under år 1889 ytterligare vunnit i betydenhet. Vexelköpen och dermed jemförliga transaktioner hafva nemligen sistnämnda år uppgått till ett bokfördt belopp af 115,48 millioner och försäljningarne till 121,19 millioner kronor eller tillsammanlagdt 236,67 millioner mot respektive 108,07, 101,42 och 209,49 millioner under förstnämnda år.

Denna vaxelhandel har hufvudsakligast egt rum vid riksbankens hufvudkontor. Härförutom har såsom förut endast 2:ne kontor, nemligen de i Göteborg och Malmö, deltagit uti ifrågavarande slags affärer. Vid det förra köptes under år 1889 utrikes vaxlar för £ stg 251,743: 2.6, rmk 1,059,184: 90, frcs 1,167,751: 45, floriner 10,650: 88 och kronor 278,675: 59, motsvarande i svenskt mynt tillsammans kronor 6,597,878: 54, och såldes sådana för £ stg 62,236: 13.7, rmk 667,073: 08, frcs 180,516: 57 och kronor 22,754: 24 å Köpenhamn samt kronor 297,691: 45 å Kristiania, eller i svenskt mynt sammanlagdt kronor 2,174,003: 20, hvaremot under år 1888 vaxelköpen vid samma kontor utgjorde i rundt tal 7,36 millioner och vaxelförsäljningarne 1,86. Vaxelköpen vid kon-

toret i Malmö, som under år 1888 omfattade allenast ett belopp af något mer än 366,000 kronor, har under sistförflutna år varit blott obetydligt större, i det desamma afsett £ 7,300, rmk 32,190: 44, danska kronor 223,690: 37 och norska kronor 3,947: 97, eller tillsammans i svenskt mynt kronor 387,891: 88, hvarjemte vid kontoret invexlats eller inlösts:

danska sedlar till belopp af	kronor	1,473,800
å vista anvisningar, betalbara i Köpenhamn, å	„	48,000
och norska sedlar.....	„	295,200
samt å vista anvisningar, betalbara i Kristiania, å	„	55,000

På sätt i fullmäktiges till utskottet afgifna och Riksdagen redan meddelade berättelse är omförmäldt, har afdelningskontoret i Malmö, som hittills ej egt sälja vexlar i utländskt mynt, från innevarande års början fått sig under vissa villkor och å begränsadt belopp beviljad trasseringsrätt å Köpenhamn, Kristiania, Hamburg, London och Paris, af hvilken rätt kontoret, enligt hvad utskottet inhemtat, redan ehuru naturligtvis ännu i mycket inskränkt mån kunnat begagna sig.

Vinsten å utrikes vaxelrörelsen utgör för år 1889 482,162 kronor 44 öre. Om såsom förslag för denna rörelse anses sammanlagda beloppet af behållningarne å utrikes ort och oremitterade vexlar, i medeltal för året uppgående de förra till 6,971,000 och de senare till 9,914,000 eller tillsammans 16,885,000 kronor, utgör berörda vinst 2,86 procent af rörelsekapitalet.

För tillökningen under året af riksbankens tillgångar i in- och utländska obligationer finnes redogörelse lemnad i sist församlade revisorers berättelse angående riksbanken, men utskottet har likväl ansett sig böra för Riksdagen något närmare omförmåla hithörande affärer, med förbigående dock af hvad som angår köp och inlösen af åtskilliga brandstodsbolags obligationer, hvilka egentligen ej torde vara att hänföra till ifrågavarande tillgångar, utan snarare att betrakta såsom lån mot hypotek.

Hvad härvid först beträffar köp af obligationer, tillhörande ett under sistlidna år utbudet Italienskt jernvägslån å 366,350,000 lire, fick riksbanken genom Norddeutsche bank erbjudande att deltaga i teck-

ningen af detsamma, som är stäldt att återbetalas genom utlottning under 90 år från 1896 och löper med 3 procents ränta, betalbar i lire, francs, £ eller tyska riksmark. Då ifrågavarande slags obligationer, såsom garanterade af Italienska staten, torde få anses vara af god beskaffenhet och innebära nöjaktig säkerhet samt kursen å dem vore ganska fördelaktig, enär, efter afdrag för belöpande inkomstskatt, utgörande något öfver 14 procent af kupongen, obligationerna det oaktadt beräknades lemna en ränteaftkomst af 4,35 procent, beslöto fullmäktige i februari månad teckna riksbanken för ett nominelt belopp af 2 millioner lire, hvilket ock erhöles till kurs af 58,6 procent och betalades i riksmark, efter beräkning af 100 lire för 80 mark, med riksmark 937,600, hvartill kom för upplupen ränta rmk 7,333: 33. Inköpspriset å dessa obligationer blef i svenskt mynt kronor 829,776, till hvilket belopp de ock äro bokförda.

Vidare inköpte riksbanken i februari och mars månader dels Allmänna hypoteksbankens $3\frac{1}{2}$ procents obligationer af 1886 i riksmark och kronor samt af 1889 i kronor å sammanlagdt nominelt 2,285,800 kronor till pris af 97 procent, dels ock Svenska statens $3\frac{1}{2}$ procents obligationer af år 1886 i riksmark å nominelt 1,100,000 mark, att betalas till pari och i kronor efter den i obligationerna angifna kurs af 8 kronor = 9 riksmark, hvarjemte riksbanken i utbyte mot till betalning förfallna riksgäldskontorets obligationer af 1872 års lån till pari öfvertog 3,6 obligationer å 912,000 kronor samt dessutom i juli månad genom direkt inköp från nämnda kontor erhöles sistnämnda slags obligationer å nominelt 400,000 kronor till kurs af $100\frac{3}{4}$ procent.

Slutligen har riksbankens obligationstillgång under året vunnit tillökning genom inköp af Allmänna hypotekskassans för Sveriges städer $3\frac{1}{2}$ procents obligationer af 1888 å nominelt 194,800 kronor, äfvensom af Stockholms Intecknings-garantiaktiebolags $3\frac{1}{2}$ procents obligationer af 1889 å 594,000 kronor, af hvilka de förra betalades efter ett pris af 95 procent och de senare efter $96\frac{1}{2}$ procent.

Beträffande riksbankens *upplåningsrörelse* under nästlidna år har utskottet velat meddela:

att de på *upp- och afskrifningsräkning* derstädes insatta medel vexlade mellan 4,83 och 6,42 millioner kronor på 3,536—3,854 räknin-

gar och att desamma vid hufvudkontoret utgjorde mellan 3,77 och 5,45 millioner samt i jemna tusental räknadt vid afdelningskontoret i Göteborg mellan 162,000 och 293,000 kronor på 132—176 räkningar

Malmö	„	110,000	„	279,000	„	„	92—143	„
Jönköping	„	53,000	„	317,000	„	„	97—138	„
Kalmar	„	40,000	„	125,000	„	„	65—96	„
Karlstad	„	22,300	„	57,000	„	„	6—28	„
Luleå	„	97,000	„	253,000	„	„	89—108	„
Vexjö	„	21,000	„	70,000	„	„	48—85	„
Visby	„	54,000	„	129,000	„	„	46—120	„
Östersund	„	40,000	„	111,000	„	„	71—110	„ ;

att de på *deposition* insatta medlen utgjorde lägst 15,43 och högst 16,19 millioner kronor på 3,794—4,079 bevis, nemligen vid hufvudkontoret mellan 13,31 och 14,24 millioner kronor på 3,086—3,343 bevis och, i jemna tusental räknadt, vid afdelningskontoret i

Göteborg	mellan	492,000	och	607,000	kronor	på	112—148	bevis
Malmö	„	232,000	„	295,000	„	„	56—65	„
Jönköping	„	356,000	„	396,000	„	„	146—158	„
Kalmar	„	213,000	„	249,000	„	„	127—159	„
Karlstad	„	8,600	„	59,700	„	„	5—36	„
Luleå	„	143,000	„	165,000	„	„	57—70	„
Vexjö	„	28,000	„	86,000	„	„	18—37	„
Visby	„	139,000	„	315,000	„	„	37—53	„
Östersund	„	175,000	„	300,000	„	„	82—104	„

Hvad slutligen angår de s. k. *folioräkningsmedlen*, som skola vid anfordran återbetalas och för hvilka ränta ej erlägges, hafva desamma, enligt de månadsrapporter, som beträffande dylika, nästan utslutande staten tillhöriga, medel afgifvas, under nu ifrågavarande tid varit högst vid 1889 års början med 15,28 millioner kronor — deraf på hufvudkontoret med ett antal räkningar under året af 75—77 stycken belöpte 13,23 millioner — och lägst i slutet af juni med 5,25 millioner kronor för hufvudkontoret och sammanlagdt för alla kontoren 6,21 millioner kronor; vexlande dessa medel vid afdelningskontoret i Göteborg mellan 170,000 och 508,000 kronor på 5 räkningar

Malmö	„	338,000	„	1,645,000	„	„	4 och 5	„
Jönköping	„	60,000	„	498,000	„	„	3	„
Kalmar	„	76,000	„	467,000	„	„	2	„
Karlstad	„	5,000	„	16,000	„	„	1 och 2	„
Luleå	„	96,000	„	575,000	„	„	3	„

Vexjö	mellan	22,000	och	219,000	kronor	på	2	räkningar
Visby	„	9,000	„	120,000	„	„	2	„
Östersund	„	22,000	„	226,000	„	„	2 och 4	„

Enligt de till fullmäktige från de särskilda kontoren ingående uppgifter om riksbankens *utlåningsrörelse* utgjorde högsta beloppet af de under sistlidne år vid samtliga kontoren utlånta medel, uttagen å beviljade kassakreditiv deri inberäknade, 71,38 och lägsta beloppet 62,98 millioner kronor, deraf för vaxlar högst 24,85 och lägst 19,66, för kassakreditiv högst 7,80 och lägst 5,79 samt för den egentliga lånerörelsen respektive 38,73 och 37,53 millioner kronor.

Om man jemför förhållandena vid 1889 års början och dess slut, visar sig att riksbankens fordringar på vaxlar, lån och kreditiv med inberäknande af på indrifning beroende medel utgjorde:

	Den 31 december 1888.	Den 31 december 1889.
för vaxlar	kr. 22,71 millioner	kr. 22,35 millioner
„ lån	„ 37,56 „	„ 39,01 „
„ kassakreditiv.....	„ 7,53 „	„ 6,94 „
eller tillsammans	kr. 67,80 millioner	kr. 68,30 millioner

Hvad särskildt beträffar utlåningen mot pant af vågförda effekter, har densamma under året nedgått med ej mindre än 1,73 million kronor, utvisande detta en märkbar förbättring i konjunkturerna för jern, som möjliggjort och utan tvifvel äfven föranledt infriande af dylik pant för varans försäljning. Derjemte har beloppet af de så kallade afbetalningslånen minskats med 1,22 million kronor, hvaremot utlåningen mot hypotek, vågförda effekter dervid ej inberäknade, på det hela ökats med 4,2 millioner, hvaraf på hufvudkontoret kommer nästan hela beloppet eller något mer än 4 millioner kronor.

I fråga om de särskilda kontorens på lagsökning och indrifning beroende fordringar utgjorde desamma den 31 december 1889:

vid hufvudkontoret:

för 91 st. inrikes vaxlar	kronor	183,914: 81.	
„ lån på högst sex månader mot hypotek af:			
aktier, 1 st. å	„	4,777: 80.	
skuldebref med endast namnsäker-			
het, 4 st. å	„	24,005: 23.	
„ 50 st. afbetalningslån	„	69,269: 79.	
„ 2 st. kassakreditiv	„	6,919: 68.	
„ 15 „ utrikes vaxlar	„	82,276: 85.	371,164: 16

vid afdelningskontoret i Göteborg:

för 8 st. inrikes vaxlar	kronor	41,433: 44.	
„ lån på högst sex månader mot hypotek af:			
inteckning i fast egendom, 2 st. å	„	5,366: 81.	
skuldebref med endast namnsäker-			
het, 7 st. å	„	24,764: 70.	
„ 120 st. afbetalningslån	„	50,099: 63.	
„ 1 „ kassakreditiv	„	222: 97.	121,887: 55

vid afdelningskontoret i Malmö:

för 62 st. inrikes vaxlar	kronor	52,406: 25.	
„ 19 „ afbetalningslån	„	14,394: 71.	66,800: 96

vid afdelningskontoret i Jönköping:

för 5 st. inrikes vaxlar	„	4,035: 84.	
„ 3 „ lån mot hypotek af endast namnsäkerhet	„	5,394: 56.	
„ 28 st. afbetalningslån	„	27,993: 70.	
„ 2 „ kassakreditiv	„	6,654: 70.	44,078: 80
Transport kronor			603,931: 47

Transport kronor 603,931: 47
vid afdelningskontoret i Kalmar:

för 42 st. afbetalningslån „ 25,226: 19

vid afdelningskontoret i Karlstad:

för 22 st. afbetalningslån „ 22,021: 88

vid afdelningskontoret i Luleå:

för 11 st. inrikes vaxlar	kronor	9,420: 46.	
„ 32 „ afbetalningslån	„	10,904: 03.	
„ 1 „ kassakreditiv	„	48,500: —	68,824: 49

vid afdelningskontoret i Vexjö:

för 2 st. inrikes vaxlar	kronor	5,427: 32.	
„ 73 „ afbetalningslån	„	35,705: 89.	41,133: 21

vid afdelningskontoret i Visby:

för 24 st. inrikes vaxlar	kronor	46,669: 70.	
„ 6 „ afbetalningslån	„	1,201: 03.	47,870: 73

vid afdelningskontoret i Östersund:

för 9 st. inrikes vaxlar	kronor	4,964: 81.	
„ 1 lån mot hypotek af skuldebref med endast namnsäkerhet	„	1,420: 78.	
„ 12 st. afbetalningslån	„	4,937: 33.	
„ 1 „ kassakreditiv	„	255: 11.	11,578: 03
Summa kronor 820,586: —			

Enligt en af revisorerne i deras berättelse lemnad redogörelse utgjorde den 30 sistlidne juni beloppet af de på indrifning beroende medlen kronor 980,515: 08

Häraf har på grund af fullmäktiges beslut vid nästlidne års utgång från kapitalräkningen afförts och inom linien upptagits ett sammanlagdt belopp af „ 131,641: 79

Säger kronor 848,873: 29

Transport kronor 848,873: 29

Transport kronor 848,873: 29

så att då, såsom ofvan uppgifvits, till vederbörande
ombudsmäns åtgärder voro vid årets slut utlemnade
fordringar för sammanlagdt „ 820,286: —
skilnaden..... kronor 28,587: 29
utvisar förbättring i ställningen under det sistförflutna halfåret.

De för lånerörelsen i dess helhet vid de särskilda riksbankskon-
toren anordnade medel utgjorde:

	Vid 1889 års början.	Vid 1889 års slut.	I medeltal för samtliga måna- derna af 1889.
Vid hufvudkontoret kr.	20,900,000 —	20,400,000 —	20,780,000 —
„ kontoret i Göteborg.. „	12,800,000 —	12,800,000 —	12,800,000 —
„ „ „ Malmö „	9,200,000 —	8,200,000 —	8,720,000 —
„ „ „ Jönköping „	2,700,000 —	2,500,000 —	2,610,000 —
„ „ „ Kalmar „	1,600,000 —	1,600,000 —	1,600,000 —
„ „ „ Luleå „	1,375,000 —	1,525,000 —	1,480,000 —
„ „ „ Vexjö „	3,100,000 —	3,100,000 —	3,100,000 —
„ „ „ Visby „	1,100,000 —	1,200,000 —	1,180,000 —
„ „ „ Östersund „	1,500,000 —	1,200,000 —	1,340,000 —

hvarjemte det senast inrättade kontoret i Karlstad, hvars verksamhet började i medlet af nästlidne oktober månad, fått sig för lånerörelsens bedrivande anvisadt ett belopp af 1,500,000 kronor.

Hvad särskildt beträffar fördelningen riksbankskontoren emellan af den för utgifvande af afbetalningslån bestämda fond af högst 12 millioner kronor, äfvensom hvad af detta belopp var i dylik lånerörelse vid 1889 års slut oanvänt är redogörelse härför redan lemnad i fullmäktiges vid utskottets memorial n:o 1 fogade berättelse, sid. 34.

Vinsten å lånerörelsen vid de särskilda riksbankskontoren under år 1889 har i förhållande till medelbeloppet af låneförlaget utgjort:

vid kontoret i Luleå	4,61 proc. eller	kronor 68,287: 11
„ hufvudkontoret	4,13 „ „	858,156: 50
„ kontoret i Malmö	3,34 „ „	291,205: 78
„ „ „ Göteborg	3,23 „ „	413,640: 42
„ „ „ Östersund	3,04 „ „	40,726: 93
„ „ „ Jönköping	2,99 „ „	77,980: 93

Transport 1,749,997: 67

			Transport kronor 1,749,997: 67	
vid kontoret i Vexjö	2,57	proc. eller.....	„	79,796: 70
„ „ „ Visby	2,52	„ „	„	29,777: 80
„ „ „ Kalmar	0,82	„ „	„	13,136: 16
hvarjemte kontoret i Karlstad för den tid af 2½				
månad, hvarunder detsamma varit i verksamhet,				
lemnad en vinst af			„	475: 12

Sgr kronor 1,873,183: 45.

När härifrån drages hvad som under året utgått för nybyggnaden vid afdelningskontoret i Göteborg eller

„ 77,173: 47

erhålles det belopp, hvilket i här nedan lemnade redogörelse upptages såsom riksbankens vinst å upp- och utlåningsrörelsen kronor 1,796,009: 98 som understiger vinsten för år 1888 med något mer än 40,000 kronor.

I afseende å ofvan intagna redogörelse angående vinsten å lånerörelsen har utskottet ansett sig böra fästa uppmärksamheten derå, att för afdelningskontoren afdrag skett för aflöningar och andra förvaltningsutgifter och att de för dem sålunda upptagna belopp äro verklig nettovinst, under det att för hufvudkontoret dylika afdrag ej egt rum, enär ifrågavarande slags utgifter ej kunna särskiljas för den del af dess verksamhet, som särskildt omfattar upp- och utlåningsrörelsen, hvarigenom ock den för hufvudkontoret angifna vinst å nämnda rörelse i förhållande till afdelningskontorens visar sig i ej oväsentlig mån fördelaktigare än densamma i verkligheten är. Derjemte torde hvad särskildt vidkommer kontoret i Kalmar, för ett rätt bedömande af frågan, böra tagas i betraktande dels i allmänhet den dåliga affärsställningen inom kontorets lånedistrikt under senare tiden, dels ock att kontoret vid dess öppnande i slutet af år 1887 fick från hufvudkontoret öfvertaga ett ganska betydligt antal afbetalningslån, hvilkas godhet var af tvifvelaktig beskaffenhet och af hvilka under sistlidne år en del å ett sammanlagdt belopp af mer än 11,000 kronor funnits böra afföras från kapitalräkningen och upptagas inom linien, hvarigenom vinsten för året blifvit med motsvarande belopp minskad.

Enligt numera verkställt bokslut uppgick riksbankens vinst å dess rörelse i sin helhet under år 1889 till det redan förut i fullmäktiges berättelse till utskottet angifna belopp af kronor 2,621,725: 81; och utgöras de förnämsta inkomst- och utgiftsposterna af följande:

Inkomster och vinster:

Vinst på upp- och utlåningsrörelsen	kronor	1,796,009: 98	
Räntor på statspapper och obligationer	„	907,617: 90	
„ landtfastighetslån, öfvertagna af Allmänna Hypoteksbanken	„	30,177: 51	
Vinst vid inlösen af utlottade obligationer	„	60,123: 97	
„ „ deltagande i norska statens 3 proc. lån af år 1888	„	12,377: 03	
„ „ deltagande i Allmänna Hypoteksbankens 3½ proc. lån af år 1889	„	34,667: 98	
Afgiften för förseglade deposita	„	1,408: 45	
„ „ öppna	„	15,255: 25	
Vinst på utrikes vaxelrörelsen	„	482,162: 44	
„ „ såldt papper från Tumba bruk	„	62,579: 06	
Skilnad mellan bokförings- och vid probering å kongl. myntet befunnet värde å guld	„	24,054: 02	
Saldo af räntor, jemfördt med det samma vid 1888 års slut	„	24,854: 43	
Öfriga inkomster	„	1,124: 87	3,452,412: 89

Utgifter och förluster.

Räntor på äldre lånebanksobligationer	kronor	9,786: 11	
Förlust på gammalt silfverskiljemynt	„	199,258: 07	
Löner och arfvoden vid hufvudkontoret	„	329,067: 44	
Förvaltningsutgifter,	„	167,226: 09	
Pensionsstaten	„	70,800: —	
Välgörenhetsbidrag	„	15,686: 50	
Kostnader för indragning och myntning af guld	„	14,833: 52	
„ „ nybyggnad vid afdelningskontoret Jönköping	„	24,000: —	
Öfriga utgifter	„	29: 35	830,687: 08
Behållen vinst år 1889			2,621,725: 81

I fullmäktiges vid utskottets memorial n:o 1 fogade berättelse finnes intagen fullständig redogörelse angående åtgärder och beslut i anledning af det dem jemte fullmäktige i riksgäldskontoret lemnade uppdrag i fråga om uppförande å Helgeandsholmen af riksdags- och riksbankshus; men som dessa beslut och åtgärder varit föremål för pröfning af sammansatt stats- och bankoutskott och genom detsamma underståts Riksdagen, har utskottet ansett sig endast böra hvad sålunda förekommit härstädes omförmåla.

På sätt här ofvan redan blifvit antydt, beviljades vid nästlidne års riksdag fullmäktige i riksbanken ansvarsfrihet för förvaltningen under år 1887 af riksbankens hufvudkontor samt dess afdelningskontor i Göteborg, Malmö, Jönköping, Luleå, Vexjö, Visby och Östersund, äfvensom för de beslut och åtgärder, som finnas antecknade i fullmäktiges protokoll för tiden från och med den 15 januari 1888 till samma dag innevarande år. Riksdagens revisorer, hvilka under nästlidne år granskat riksbankens hufvudkontors räkenskaper för år 1888, hafva i sin berättelse anmält, att emot riksbankens förvaltning under den tid granskningen omfattat ej något varit att erinra, hvarjemte de revisorer, som af Riksdagen utsetts att granska nämnda afdelningskontors räkenskaper för samma år, äfvensom afdelningskontorets i Kalmar förvaltning för tiden från och med kontorets öppnande i medlet af december månad 1887 till utgången af år 1888, likaledes uti sina berättelser tillstyrkt full ansvarsfrihet för dessa kontors styrelser. Med afseende härå och då bankoutskottet vid den nu verkställda undersökningen rörande riksbankens tillstånd, styrelse och förvaltning ej haft skäl till någon anmärkning utan funnit fullmäktige hafva med omsorg och nit fullgjort det dem lemnade uppdrag, får utskottet hemställa,

att ansvarsfrihet må beviljas fullmäktige i riksbanken dels för förvaltningen af denna banks såväl hufvud- som afdelningskontor under år 1888 och, hvad beträffar kontoret i Kalmar, äfven för den del af år 1887 detsamma varit i verksamhet, dels ock för de beslut och åtgärder, hvilka finnas antecknade i fullmäktiges protokoll för tiden från och med den 15 januari 1889 till samma dag innevarande år.

Slutligen har utskottet ansett sig böra tillkännagifva, att utskottet framdeles vid granskning af reglementet för riksbankens styrelse och förvaltning ämnar vidare pröfva de i revisorernes och fullmäktiges berättelser förekommande ämnen, hvilka kunna finnas sådan pröfning påkalla.

Stockholm den 18 februari 1890.

På utskottets vägnar:

PER SAMZELIUS.

Reservation:

af vice ordföranden, herr *Hörnfeldt*, med hvilken herrar *Dahn* och *Ljungman* förenat sig: »Då utskottet efter anställd votering, som utföll med 11 röster mot 5, beslutit att icke bifalla ett af mig under öfverläggningarne angående det s. k. dechargebetänkandet gjordt yrkande, att bankofullmäktiges protokoll rörande en vid inspektion af afdelningskontoret i Kalmar gjord anmälan beträffande en af detta kontors styrelseledamöter skulle införas i nämnda betänkande, får jag, som anser det vara utskottets skyldighet att sätta Riksdagen i tillfälle taga samma kännedom som utskottet sjelft af detta viktiga ärende, hvilket dessutom ådragit sig allmän uppmärksamhet, anmäla min reservation mot utskottets beslut samt här meddela följande:

Utdrag

af herrar fullmäktiges i riksbanken protokoll den 14 november 1889.

§ 11.

På sätt i särskilda protokollet för den 24 sistlidne oktober för-
mäles, hade vikarierande deputeranden herr friherre Fock i sin öfver

senast förrättad inspektion af afdelningskontoret i Kalmar afgifna berättelse anmält:

att, enligt hvad af kontorsstyrelsens protokoll och föredragningslistor öfver låneärenden framgick, styrelsens vice ordförande, riksdagsfullmäktigen A. P. Danielson under tiden, som förflutit efter senaste riksdag, utan i protokollen synlig anmälan af förfall, varit frånvarande från största antalet sammanträden, då i hans ställe förste suppleanten handlanden L. Johansson tjenstgjort;

att herr Danielson å ett ej ringa antal reverser för afbetalningslån utfärdat vederhäftighetsbevis;

att, enligt hvad herr friherren meddelats, herr Danielson själf medfört åtskilliga lånehandlingar till kontoret och der dem aflemnadt dels till handhafvaren och dels senare till kamreraren;

att de å dessa lån beviljade beloppen blifvit dels med posten afsända till låntagarne, men dels stundom af kamreraren lemnade till herr Danielson, hvarvid så tillgått, att handhafvaren qvitterat beloppen såsom för från kommissionsanstalten utgående lån, hvarefter herr Danielson efter hemkomsten insändt låntagarens egenhändiga qvitton;

hvarjemte bemålde herr fullmäktig till samma protokoll bilagt följande uppgift angående den tid, efter den 23 maj till september månads utgång, vice ordföranden i Kalmar-kontorets styrelse deltagit i dess sammanträden:

Styrelse-sammanträden:

<i>herr Danielson närvarande</i>		<i>herr Danielson frånvarande</i>	
	antal		antal
Maj 24, 29	2	20	1
Juni 5	1	1, 8, 15, 21, 22, 25, 29	7
Juli 1, 18	2	5, 8, 10, 23	4
Augusti	0	1, 3, 8, 13, 19, 24	6
September	0	2, 12, 20, 21, 30	5
Summa 5			23

Lånesammanträden:

<i>herr Danielson närvarande</i>		<i>herr Danielson frånvarande</i>	
	antal		antal
Maj 24, 28 29	3	25, 27, 31	3
Transport 3		Transport 3	

herr Danielson närvarande

herr Danielson frånvarande

	antal		antal
	Transport 3		Transport 3
Juni 5, 7, 12, 13	4	1, 3, 4, 6, 8, 11, 14, 15, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 25, 26, 27, 28, 29	19
Juli ...1, 12, 13, 17, 18, 19, 20, 29, 30, 31	10	2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 15 16, 22, 23, 24, 25, 26, 27, ...	17
Augusti 10, 16, 22, 29	4	1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 12, 13, 14, 15, 17, 19, 20, 21, 23, 24, 26, 27, 28, 30, 31	23
September 6, 10, 24, 26	4	2, 3, 4, 5, 7, 9, 11, 12, 13, 14, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 23, 25, 27, 28, 30	21
	Summa 25		83

Dessutom hade herr deputeraden för den inre förvaltningen till fullmäktiges protokoll vid ifrågavarande tillfälle anført:

»Med anledning af hvad i friherre Focks berättelse blifvit meddeladt derom att vice ordföranden i styrelsen för afdelningskontoret i Kalmar utfärdat åtskilliga, å lånehandlingarne tecknade vederhäftighetsintyg för lånesökande derstädes, anser jag mig böra upplysa, att vid den inspektion, som af mig förlidet år förrättades vid ifrågavarande kontor, jag genom samtal med styrelsens medlemmar, i förening med granskning af handlingarne erhöill kännedom derom, att styrelsens vice ordförande, hvilken förut i många år utfärdat vederhäftighetsbevis å lånehandlingar, ställda till hufvudkontoret, härmed i flera fall fortsatt äfven sedan afdelningskontoret trädt i verksamhet.

Efter att vid tillfället hafva för styrelsens medlemmar såsom min åsigt uttalat, att ett dylikt betygsutfärdande, ehuru väl lösen för betygen ej debiterats, icke kunde betraktas såsom lämpligt, satte jag mig, sedan jag återkommit till Stockholm, efter samråd med vexeldeputeraden i förbindelse med herr Danielson, som vid den tiden i offentligt uppdrag vistades i hufvudstaden, och fäste hans uppmärksamhet på det mindre rigtiga deri, att han gäfvade vederhäftighetsbevis till den styrelse, af hvilken han sjelf vore medlem, hvarpå jag, som, efter hvad vid samtalet med herr Danielson inhemtades, fann mig böra antaga, att förfarandet berodde på missuppfattning om de ifrågavarande intygens betydelse och på benägenhet att tillhandagå styrelsen med nödiga upplysningar, ansåg mig, på det att förnyande af detsamma icke måtte behöfva förekomma, böra i skrifvelse till handhavande ledamoten erinra derom, att, i fall upplysningar om lånesökande skulle lemnas af

någon frånvarande styrelseledamot, sådana kunde meddelas enskildt till det afseende, som derå kunde fästas. Vid friherre Focks afresa till Kalmar fäste jag hans uppmärksamhet på hvad i ärendet förekommit, på det att han måtte förvissa sig om, huruvida rättelse skett i det anmärkta förfaringssättet.»

Sedan i följd häraf styrelsen för afdelningskontoret i Kalmar erhållit föreläggande att inkomma med yttrande och förklaring angående de vid ifrågavarande inspektion anmärkta förhållanden, hade bemälda styrelse under den 9 dennes inkommit med utdrag af sina protokoll för den 5 och 7 innevarande månad, så lydande:

den 5 november.

»Närvarande: herrar J. A. Johansson, A. P. Danielson och Sterner.

§ 23. Jemlikt styrelsens den 28 nästlidne oktober fattade beslut företogs nu åter det i afbidan på herr vice ordförandens återinträde i tjänstgöring hvilande ärendet rörande den af herrar fullmäktige från styrelsen infordrade förklaring och yttrande i anledning af de utaf vikarierande deputeraden, herr friherre Fock efter vid afdelningskontoret verkställd inspektion anmärkta förhållanden, och härvid ingaf och åberopade herr vice ordföranden ett skriftligt anförande, så lydande:

»Vördsamt anförande till styrelsens protokoll:

»Med anledning af de anmärkningar herr vikarierande deputeraden i sin berättelse öfver verkställd inspektion af riksbankens afdelningskontor i Kalmar mot mig framställt, får jag vördsamt anföra följande:

»Att jag varit frånvarande från en del sammanträden är riktigt, men detta har till en del haft sin orsak deri, att vid styrelsens sammanträden vanligen varit ytterst få ärenden att behandla, ja till och med dagar, då icke ett enda låneärende förekommit, och därför har jag trott det ej vara af så stor betydelse, om jag icke så ständigt närvarit, utan har jag med anledning deraf anmodat förste suppleanten, handlanden Ludvig Johansson, att i mitt ställe tjänstgöra några dagar mer än jag kanske eljest bort;

att jag uraktlåtitt att i styrelsens protokoll anmäla förfall har jag, och jag förmodar äfven styrelsen, ausett icke behöfligt. Jag har dock hvarje gång jag önskat att en eller flere dagar få vara borta från styrelsens sammanträden muntligen framställt detta för styrelsen, och styrelsens ledamöter hafva alltid på förhand haft kännedom och varit underrättade, att jag kallat suppleant att i så fall för mig tjänstgöra.

»Med afseende på herr vikarierande deputeradens uttalanden, att jag på ett ej ringa antal reverser för afbetalningslån utfärdat vederhäftighetsbevis, får jag nämna, att, sedan jag nu varit i tillfälle genomse

afdelningskontorets reverser för afbetalningslån, jag dervid funnit, att jag från detta års början tecknat sådana bevis å 13 stycken lånehandlingar för ett sammanräknadt lånebelopp af 6,700 kronor.

»Att jag sjelf medfört lånehandlingar till kontoret, erkänner jag att jag så gjort i några få fall, men att orsaken dertill varit, att lånen då afsett och förorsakats af det förhållandet, att antingen ny låntagare eller ny borgesman behöft anskaffas i stället för någon, som afdit eller som upphört att vara vederhäftig eller afrest till utrikes ort.

»Påståendet, att jag af kamreraren tagit emot lån för att lemnas till låntagarne, kan jag ej erkänna för mer än tre å fyra stycken, och då det skett, har det varit sådana af nyssnämnda beskaffenhet, d. v. s. ehuru de utgått i listan som nya lån, har låntagaren vanligen blott återfått sin gamla lånehandling med möjligen några kronors öfverskott, men äfven någon gång med betalande af några kronor som fyllnad i beloppet mellan gamla skulden och det nya lånet. Detta åtgörande har jag låtit förmå mig till på enträgen begäran i några få fall af lånesökande, som äro så godt som grannar till mig och för att de skulle slippa betala kostnad för lånets erhållande. Detta tillmötesgående har jag numera bestämdt föresatt mig att ej vidare upprepa.

»Beträffande vidare, att jag visat ohörsamhet mot herr deputeraden för den inre förvaltningen och icke stält mig hans erinringar om det, enligt hans åsigt, mindre lämpliga deri, att jag någon gång skrivit vederhäftighetsbevis å handlingar, som i kontoret belånats, kan jag ej erkänna sådant i det syfte, som herr deputeraden numera synes vilja uppfatta saken. Då herr deputeraden förlidet år vid ett tillfälligt samtal med mig i förbigående antydde sin uppfattning i sagda afseende, förklarade jag med några ord orsaken, hvarför jag då hade skrivit några vederhäftighetsbevis, och antager jag, att herr deputeraden med anledning deraf också nu säger, att han uppfattade mitt åtgörande »som en benägenhet att tillhandagå styrelsen med nödiga upplysningar». Detta herr deputeradens uttalande är också med sanna och riktiga förhållandet öfverensstämmande, och vågar jag nu något utförligare angifva skälen dertill.

»För styrelsen är det väl bekant och för herrar fullmäktige kanske till någon del, att då kontoret erhöll de handlingar för afbetalningslån, som belånats i hufvudkontoret, men tillkom afdelningskontoret att öfvertaga, styrelsen vid granskning af desamma fann bland dessa en hel del vara af mindre god beskaffenhet, och å rätt många förekommo falska namn och några voro helt och hållet falska. Styrelsen ansåg sin pligt vara att tillgodose riksbankens bästa så godt görligt vore, och styrelsen — men isynnerhet dess nitiske och dugande ledamot,

handhafvaren af den dagliga förvaltningen — utvecklade en berömvärd verksamhet för att bringa så mycket till rätta som möjligt. I detta sträfvande var helt naturligt att vederbörande var berättigad påräkna min hjälp för de lån, som närmast berörde min ort och som, ty värr, var den, der förenämnda handlingar utgått från, och jag uppfattade äfven som min skyldighet att göra hvad jag kunde. Följden häraf blef den, att jag i hemorten gjorde resor åt flera håll och samlade in-tyg och meddelanden öfver ett och annat lån, som antingen var falskt eller der ett och annat sådant namn förekom. Genom dessa bemödanden blefvo också många lån dels inbetalta och dels öfvertagna af goda namn. Denna så att säga räfst för att åter bringa ordning och reda i ortens låneförhållanden hade dock derjemte till följd, att ortens mest anlitade, egentliga skrifkarlar och s. k. affärsmän, som gingo allmänheten till handa med medlande af lån, kommo i svårt bryderi för sina åtgöranden och oredliga tillvägagångsanden i förenämnda afseenden. Den för herrar fullmäktige bekante nämndemannen Peter Jonsson i Jordsläta tog sig sjelf af daga, och hans bo blef försatt i konkurs; den äfven bekante häradsdomaren Nils Peter Andersson i Rosenberg rymde till Amerika, och jemväl hans bo försattes i konkurs; äfvenså den i falska lånehandlingars skrifvande vane handlanden och poststationsföreståndaren J. A. Peterson i Rosendal blef häktad och sedermera dömd till flera års straffarbete för förfalskning och äfvenså hans bo i konkurs försatt. Dessa personers verksamhet och fall berörde på allvarligaste sätt ett större område i ortens 3 å 4 socknar, ja nästan hela Runstens härad. Allmänheten i detta område och i synnerhet en del mindre hemmansegare kommo i en för dem brydsam ekonomisk belägenhet. Lagsökningar voro talrika från många håll, och flera för burgna ansedda personer nödgades göra konkurs. Under dessa bekymmersamma förhållanden blef jag ofta af redbara och sträfsamma personer tillfrågad om råd, då det gälde deras skulder till riksbanken, och jag meddelade dem, att, derest de kunde skaffa säkerhet för sina lån, förhoppning förefunnes att få öfvertaga äldre lån, hvarför de stodo i borgen, och i viss mån äfven erhålla ny kredit. Då de nya lånehandlingarna voro af de lånesökande uppsatta, uppstod frågan, till hvilken person i orten styrelsen i kontoret kunde hänvisa för erhållande af vederhäftighetsbevis. I styrelsen öfverlades flera gånger härom, men styrelsen kunde i hela Runstens härad icke finna en enda person; som vore lämplig och villig att meddela bevis. Häradets kronolänsman hade förlorat styrelsens förtroende att lemna sådana bevis, emedan han gifvit flera å mindre rigtiga handlingar, hvilket förhållande fäste sådan uppmärksamhet, att han af länsstyrelsen därför erhöll varning, och var

han sjelf i ytterst knappa vilkor, som också ledde derhän, att han kom och ännu är i konkurs.

»Vid sökandet efter lämplig betygsutgifvare kom styrelsen slutligen att fästa sig vid en yngre hemmansegare, som autogs som sådan; men för denne måste någon tid åtgå för att vinna närmare kännedom om ortens befolkning och ekonomiska vilkor, och det var under förenämnda tid, jag lät förmå mig att meddela de af herr deputeraden antydda bevisen. Jag får derjemte nämna, att jag mer och mer dragit mig från att meddela vederhäftighetsbevis, och styrelsen torde kunna intyga att jag med medio af sistlidne augusti månad dermed helt och hållet upphört.

»Den af herr deputeraden omförmälda skrifvelsen till handhafvande ledamoten af styrelsen har jag aldrig egt någon kännedom om; men detta torde ej hafva så stor betydelse, ty jag har, som jag nämnt, alltjemt handlat i sådant syfte att mer och mer komma ifrån betygsutgifvandet och så fort som möjligt alldeles dermed upphöra.

»Af hvad jag här anfört torde framgå, att jag icke meddelat bevis eller i öfrigt handlat annat än i bankens intresse och för att befrämja dess bästa, och de få bevis, jag förlidet år och i år utgifvit, hafva alla med noggrannhet afgifvits endast för sådana lånesökande, att bankens säkerhet är väl betryggad.

»Ehuru herrar deputerade icke angifvit, att mitt af dem omförmälda förfaringssätt står i strid med något stadgaude i lag eller bankens reglemente, skall jag likvisst, då deras åsigt tyckes vara, att ett sådant åtgörande ej är lämpligt, samt då jag är helt och hållet öfvertygad at deras anmärkning mot mig ej afser annat än bankens bästa, härmed än en gång förklara, att jag under den tid, jag har uppdraget att vara ledamot af styrelsen, icke skall befatta mig med de ringaste åtgärder i låneärenden, som kunna komma att beröra kontoret, annorlunda än i styrelsens sammanträden såsom deltagande ledamot i besluten. Kalmar den 5 november 1889. A. P. Danielson.»

Skrifvelsen föredrogs, hvarefter styrelsen beslöt att vid ett följande sammanträde, dock före innevarande veckas utgång, företaga ärendet till slutligt afgörande. Som ofvan. In fidem. Per Hanström.»

Den 7 november.

»Närvarande: herrar J. A. Johansson, Sterner och Ludvig Johansson.

§ 24. Föredrogs å nyo förutnämnda utdrag af herrar fullmäktiges särskilda protokoll för den 24 nästlidna oktober samt vice ordföran-

dens med anledning deraf afgifna och till styrelsens protokoll för den 5 i denna månad aflemnade förklaring, hvilka båda handlingar upplästes och beslöt styrelsen — som fann det för sig återstå att förklara hvarför, sedan herr deputeraden för den inre förvaltningen, på sätt herrar fullmäktiges berörda protokoll innehöll, anmärkt såsom mindre lämpligt och riktigt, att vice ordföranden utfärdat vederhäftighetsbetyg å handlingar, som i kontoret företetts till belåning, det icke blifvit hos herr deputeraden anmaldt, att detta förfarande till någon del fortfarit äfven efter det herr deputeraden gifvit sin åsigt till känna — att med afseende härpå anföras: *dels* att, i betraktande af den grannliga ställning, hvari styrelsens särskilda medlemmar, enligt styrelsens uppfattning, befinna sig till hvarandra, hvilken också innebär och för ett godt och för kontorets förvaltning nyttigt samarbete med nödvändighet förutsätter ett fullt och ogrumladt ömsesidigt förtroende, styrelsens öfriga ledamöter haft svårt att besluta sig för att utföra en angifvares rol, enär derigenom förtroendet och det goda samarbetet utan tvifvel skulle för alltid blifvit omintetgjorda; *dels* och att vid det förhållande, hvilket vice ordföranden i sin förklaring meddelat, att genom den stränga räfst, som vidtogs med de gamle betygsutgifvarne och uppsättarne af länehandlingar å mellersta Öland, en fullständig villervalla och allmänt misstroende för en tid bemäktigade sig sinnena, hvilket nödvändiggjorde mellankomsten af en man med vice ordförandens stora förtroende i orten och förmåga att ordna och åter ställa till rätta; hvarvid dock styrelsen hade grundad anledning att antaga att, i den mån nya betygsgifvare hunnit antagas samt blifvit kände och vunnit förtroende, de fall, i hvilka vice ordföranden skulle behöfva anlitas om betyg, skulle blifva — såsom de väl också blifvit — med hvar dag sällsyntare för att så småningom af sig sjelft upphöra; viljande styrelsen tillika till förebyggande af den misstanken, att styrelsen skulle hafva uraktlåtit att fästa tillbörligt afseende vid herr deputeradens uttalade mening, hafva erinrat att styrelsen trott sig kunna våga låta den af styrelsen nu åberopade hänsyn till någon tid gälla på den grund, att herr deputeraden betecknat det anmärkta förhållandet endast såsom »icke lämpligt» och »mindre riktigt», men icke såsom en öfverträdelse af någon i de för riksbanken gällande lagar, instruktioner eller reglemente stadgad föreskrift eller såsom något, det der kunde lända riksbanken till skada eller förlust, i hvilket senare fall styrelsen under alla förhållanden skulle ansett det vara sin ovilkorliga pligt att genast sådant upptäcka och tillkännagifva.

Styrelseledamoten för den dagliga förvaltningen anförde för sin del, att, då han först den 16 augusti detta år inträdit i kontorets sty-

relse härstädes, han sålunda ej kunde yttra sig om förhållanden, som vid kontoret egt rum före ofvan angifna tidpunkt i annan mån, än att han på derom framställd begäran kunde vitsorda, att antalet af de utaf vice ordföranden utgifna vederhäftighetsbevis för nya afbetalningslån, enligt hvad låneportföljen utvisade, öfverensstämde med hvad vice ordföranden i sitt anförande till protokollet derom uppgifvit; samt

att, enär utfärdandet af vederhäftighetsbetyg enligt hans förmenande ej vore förenligt med hvad § 35 i gällande bankoreglemente stadgade, han vid öfvertagandet af handhafvarebefattningen vid kontoret härstädes för vice ordföranden framhållit denna sin åsigt; och hade vice ordföranden sedan dess ej vidare utfärdat vederhäftighetsbetyg å till kontoret ingifna lånehandlingar;

Och skulle utdrag af detta protokoll såsom yttrande och förklaring till herrar fullmäktige öfversändas. Som ofvan. In fidem. Per Hanström.»

Efter föredragning af handlingarne togo herrar fullmäktige detta ärende i öfvervägande och funno dervid hvad inspekterande fullmäktigen anmärkt i fråga om såväl utfärdandet af vederhäftighetsbetyg som inlemnandet af lånehandlingar vara genom de afgifna förklaringarne bekräftadt, i följd hvaraf och då herrar fullmäktige så mycket mindre kunde fästa afseende vid hvad styrelsen till förklaring af sitt handliugssätt anført, som det ålegat styrelsen att själf söka rätta hvad som funnits icke öfverensstämma med god ordning och gällande föreskrifters rätta förstånd, allra helst sedan uppmärksamheten blifvit derpå rigtad, herrar fullmäktige ansågo sig, särskildt med hänsyn till den grannliga ställning en styrelseledamot intager gent emot såväl kontoret som den lånesökande allmänheten, böra genom protokollsutdrag förståndiga styrelsen att noga tillse, att förfarande af sådan art som det nu anmärkta icke vidare måtte vid kontoret förekomma.»

Vidare har herr *Cederberg* afgifvit en så lydande *reservation*: »Enligt protokollet af den 14 november 1889 hafva fullmäktige funnit sig böra erinra styrelsen vid afdelningskontoret i Kalmar, att den borde själf söka rätta hvad som funnits icke öfverensstämma med god ordning och gällande föreskrifters rätta förstånd med förståndigande att noga tillse att förfarande af den art, som i protokollet anmärkts, icke måtte vid kontoret förekomma.

Det anmärkta förfarandet synes delvis hafva varit sådant, som är förbjudet i bankoreglementets 35 §. Emellertid har den åtgärd,

som nämnda § för sådant fall ålägger fullmäktige, ej vidtagits; och då, enligt min åsigt, före dechargefrågans afgörande bort utredas, huruvida en verklig eller endast en skenbar motsägelse mellan fullmäktiges protokoll och handlingssätt förefinnes, men sådan utredning ej vidtagits, har jag häremot velat anmäla min reservation.»

Herrar *Nordenfelt*, *Söderhjelm* och *A. Hansson* i Solberga hafva till följd af beviljad ledighet från riksdagsgöromålen icke deltagit i den slutliga behandlingen inom utskottet af detta betänkande.
